

ההתיישבות היהודית בארץ והקמת מדינת ישראל לוו ועדיין מלוות, לצערנו, במאבקים עקובים מדם. רבים שילמו בחייהם ובגופם למען הקמת מדינת ישראל וההגנה עליה: למעלה מ-25,000 תושבים נהרגו בחזית הקרב ובעורף, ורכבות נפצעו בגופם ובנפשם. מדי שנה ביום הזיכרון מוקירים את הנפלים ואת הפצועים, מתוך הבנה שהודות להם מתאפשרים החיים במדינת ישראל.

המאבקים האלה התחילו עוד בימי ראשית הציונות. עוד לפני הקמת מדינת ישראל התחוללו ברחבי הארץ פרעות של ערבים ביהודים. רוב היישוב היהודי בארץ תמך בהתגוננות והתנגד לפעולות נקם שעשו יהודים אחדים כנגד ערביי הארץ, אך היו גם מי שקידשו את מעשי הנקמה הללו.

בשנת 1947 התקבלה בעצרת האו"ם (האומות המאוחדות) תוכנית חלוקה ולפיה תחולק הארץ לשתי מדינות, יהודית וערבית. רוב היהודים בארץ תמכו בתוכנית זו ומעטים התנגדו לה. גם בקרב ערביי הארץ הדעות היו חלוקות: היו שהאמינו שצריכה לקום מדינה דו-לאומית (מדינה אחת לשני העמים), והיו שתמכו בתוכנית החלוקה. אולם הקול המרכזי שסחף את מרבית האוכלוסייה הערבית היה הקול שתמך במאבק ביישוב היהודי כדי למנוע הקמה של מדינה יהודית.

בשנת 1948, עם הכרזת המדינה, החריף המאבק ואל ערביי הארץ הצטרפו המדינות השכנות: מצרים, סוריה, ירדן ולבנון בתמיכה של עירק וערב הסעודית. בסופה של המלחמה הצליחה מדינת ישראל להתקיים, ואף הרחיבה מעט את הגבולות שנקבעו לה בתוכנית החלוקה, ואילו המדינה הערבית לא קמה, וירדן ומצרים שלטו במרבית השטחים שהיו אמורים להיות חלק ממדינה זו.

19 שנים מאוחר יותר, בשנת 1967, נאבקה ישראל שוב בצבאות ערב - מצרים, סוריה וירדן בתמיכת מדינות ערביות נוספות - ובשישה ימים הצליחה להכניע את מדינות ערב ואף לכבוש שטחים רחבים, כולל חצי האי סיני, רמת הגולן, יהודה ושומרון וחצייה המערבי של ירושלים (העיר העתיקה ובה הכותל המערבי והר הבית). בנוגע לירושלים ולרמת הגולן נקבע בחוק הישראלי שהם הופכים למעשה לחלק ממדינת ישראל, אך בנוגע ליתר השטחים, לא נקבע מעמדם בחוק, ובמשך הזמן הוקמו בהם יישובים יהודיים המכונים 'התנחלויות'.

מלחמת ששת הימים הייתה הישג צבאי, מדיני והיסטורי גדול, אך היא גם הובילה למציאות קשה ולשאלה שלא נפתרה עד היום: מה יהיה עתידם של הערבים היושבים בשטחים שמדינת ישראל כבשה - אזרחיה של איזו מדינה יהיו, של מדינת ישראל או של מדינה ערבית חדשה שתקום? ומה יהיה עתידן של ההתנחלויות? לשאלות אלו הוצעו פתרונות אחדים ועד היום לא התממש אף אחד מהם במלואו. המחלוקת לגבי מהו הפתרון הנכון (והשאלה עד כמה פועלים ומתאמצים כדי להגשים את הפתרון, יהיה אשר יהיה, ולא מותירים את אותם אנשים במצב שכזה) היא אחד מנושאי המחלוקת הגדולים ביותר בחברה הישראלית ובין מדינת ישראל למדינות העולם.

לצערנו, מלחמת ששת הימים לא הייתה המלחמה האחרונה, ומדינת ישראל ידעה מלחמות נוספות, פעולות טרור וירי טילים עד ימינו. מן העבר השני, לאורך השנים נפגעו ערבים חפים מפשע בידי כוחות צה"ל, ואף חמור מכך - היו מקרים שבהם אזרחים לקחו את החוק לידיהם ופגעו בזדון בערבים חפים מפשע.

לצד האתגרים הצבאיים והמדיניים האלה, הצליחו מנהיגים אמיצים משני הצדדים להוביל להסכמי שלום שהביאו שקט ויציבות (חלקית לפחות):

בשנת 1979 נחתם הסכם השלום עם מצרים בין נשיא מצרים סאדאת לראש ממשלת ישראל מנחם בגין. בתמורה להסכם השלום החזירה מדינת ישראל את חצי האי סיני שכבשה מידי מצרים; בשנת 1994 נחתם הסכם השלום עם ירדן בין ראש ממשלת ירדן עבד א-סלאם אל-מג'אלי לראש ממשלת ישראל יצחק רבין. הסכם שלום שאליו הובילו סדרת פגישות עם מלך ירדן, המלך חוסיין. בכך הצלחנו להגשים את חזון השלום של מדינת ישראל שנכתב במגילת העצמאות: "אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן"; ובמשך למעלה מ-25 שנה מתקיימות שיחות ומועלות הצעות שיובילו גם להסכם שלום - כזה או אחר - בין מדינת ישראל לפלסטינים. אבל, לצערנו, עדיין לא נמצאה הדרך להסכם שלום שכזה.

אזרחים רבים (כמעט 20%) מאזרחי מדינת ישראל הם ערבים. אזרחים אלו הם אזרחים שוויוניים, וכמעט כולם נאמנים למדינה ואינם מנסים לפעול נגדה או נגד היהודים החיים בה. עם זאת, לצערנו, בקרב חלקים גדולים בציבור היהודי בישראל יש יחס לא אוהד כלפיהם.

א. מדוע הדבר קורה, לדעתכם?

ב. כיצד ניתן, לדעתכם, לקרב את הלבבות בין אזרחי מדינת ישראל היהודים לאזרחי מדינת ישראל הערבים?